

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Projektuojamo statinio pažintiniai duomenys

Projekto pavadinimas.

Vilniaus Vokiečių gatvės rekonstravimo projektas. Projektiniai pasiūlymai.

Projekto rengimo pagrindas.

- 1.1. Techninė užduotis.
- 1.2. Techninės sąlygos pagal 22 priedą:
  - 1.2.1.Nr. PS20-124, UAB „Vilniaus vandenys“, 2020-01-16;
  - 1.2.2.Nr. 20013, AB „Vilniaus šilumos tinklai“, 2020-01-24;
  - 1.2.3.Nr. 1-I-0019/20, AB „Telia Lietuva“, 2020-01-16;
  - 1.2.4.Nr. 20/014, UAB „Grinda“, 2020-01-15;
  - 1.2.5.Nr. 8-20, UAB „Vilniaus apšvietimas“, 2020-01-23.
- 1.3. Vilniaus miesto Bendrojo plano iki 2015 m. sprendiniai.
- 1.4. Projektas parengtas vadovaujantis teisės aktais, projektavimo sąlygomis ir kitais privalomaisiais projekto rengimo dokumentais, įskaitant Gamtinio karkaso nuostatus ir LR Kultūros paminklo UIP Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą.

Bendri duomenys:

Vokiečių gatvės rekonstravimo tikslai:

- 1.1. sukurti reprezentatyvią, tvarią, visais metų laikais patogią naudotis ir eksploatuoti miesto viešąją erdvę;
- 1.2. restauruoti ir renovuoti vertingiausias viešosios erdvės ir gatvės elementus, pirmiausia istorines dangas;
- 1.3. atskleisti daugiasluoksnę vietos istoriją, išryškinti vertingiausias viešosios erdvės elementus, pasiūlyti būdus įamžinti vietos istoriją;
- 1.4. regeneruoti, atnaujinti ir pajvairinti gatvės želdinius;
- 1.5. optimizuoti ir racionalizuoti automobilių, pėsčiųjų, dviratininkų eismo sprendinius, išspręsti probleminius eismo klausimus;
- 1.6. sukurti sąlygas plėtoti paslaugų infrastruktūrą viešojoje erdvėje ir aplinkiniuose pastatuose;
- 1.7. pasiūlyti viešosios erdvės naudojimo scenarijus skirtingiems metų laikams, įvertinant galimybę šią viešąją erdvę naudoti miesto renginiams, šventėms, prekybai, reklamai, lauko kavinių įrengimui ir kt.

Svarbiausi funkciniai reikalavimai gatvės erdvei:

- 1.1. užtikrinti saugų ir patogų automobilių, pėsčiųjų ir dviratininkų eismą, užkirsti kelią jų susidūrimui;

SUSITIKIME VOKIEČIŲ GATVĖJE LET'S MEET ON THE VOKIEČIŲ STREET

1.2. užtikrinti galimybes kurti rekreacijos viešojoje erdvėje ir paslaugų infrastruktūrą;

1.3. organizuoti dviračių eismą atskirame dviračių take arba bendrame Vokiečių gatvės sraute;

1.4. istorinėje Vokiečių gatvės dalyje mažinti automobilių eismą, paliekant galimybę į ją įvažioti tik gyventojams ir aptarnaujančiam transportui;

1.5. numatyti istorinės Vokiečių gatvės grindinio remontą, suvienodinant gatvės važiuojamosios dalies ir šaligatvių dangą;

1.6. mažinti automobilių stovėjimo vietų skaičių ir didinti eismo saugumą;

1.7. numatyti galimybes atskirti eismo srautus naujesnėje Vokiečių gatvės dalyje, įgyvendinant kilpinio eismo senamiestyje projektą;

1.8. numatyti elektromobilių krovimo stoteles;

1.9. numatyti 3 (tris) požemines atliekų surinkimo ir rūšiavimo aikšteles, kurių įrengimo vietos gali būti tikslinamos, atsižvelgiant į pasiūlytus viešosios erdvės tvarkymo sprendinius, taip pat įvertinant konteineriams priskirtų namų pasiekiamumą ir šiukšlių išvežimo galimybes (žr. Konkurso sąlygų priedus);

1.10. numatyti galimybę ir būdus organizuoti lauko kavinės veiklą prie pastatuose veikiančių kavinių ir atskirų lauko kavinių veiklą;

1.11. numatyti vietas viešojo transporto stotelėms, lauko reklamos įrenginiams (galimybę palikti arba perkelti esamus įrenginius), prekių krovos vietas (arčiau Rotušės aikštės), parkomatams ir miesto informacinės sistemos elementams, atsižvelgiant į visus esamus įrenginius dabartinėje viešojoje erdvėje (žr. Konkurso sąlygų priedus);

1.12. numatyti galimybę naudoti viešąją erdvę skirtingais metų laikais, pasiūlyti įvairius scenarijus šiltajam ir šaltajam sezonui;

1.13. pasiūlyti esamų viešosios erdvės dekoratyvinių elementų – fontano ir skulptūros – integravimo arba perkėlimo scenarijus;

1.14. Pageidautina, kad viešosios erdvės sutvarkymo planuose būtų matomi Vokiečių gatvėje buvusių pastatų ir (arba) rūšių kontūrai, t. y. architektūrinėmis ar kitomis priemonėmis būtų atspindėta gatvės istorinės raida. Istorinės atminties elementų poreikis, raiška, kiekis pasirenkami autorių nuožiūra.

Kiti reikalavimai:

1.1. projektuojant viešosios infrastruktūros objektus, būtina **įvertinti esamų sklypų ribas** (https://www.regia.lt/map/vilniaus_m?lang=0);

1.2. projektiniai sprendiniai turi būti pagrįsti ir efektyvūs tiek statybos, tiek statinių eksploatavimo laikotarpiu;

1.3. projektuojant būtina vadovautis universalaus dizaino principais, užtikrinti viešosios infrastruktūros objektų prieinamumą visiems visuomenės nariams;

1.4. vengti perdėtų investicijų į inžinerinių tinklų rekonstravimą (įvertinus pridėdamas inžinerinius tinklus administruojančių organizacijų sąlygas (techninės užduoties 1 priedas „Inžinerinių tinklų sąlygos rekonstravimui“);

1.5. pateikti dabartinių gatvės meninių akcentų (skulptūros, fontano ir kt.) integravimo ir tvarkymo sprendinius;

SUSITIKIME VOKIEČIŲ GATVĖJE
LET'S MEET ON THE VOKIEČIŲ STREET

- 1.6. pasiūlyti archeologinio paveldo apsaugos priemonės, numatant gatvės apželdinimo sprendinius;
- 1.7. atsižvelgti į „Istorinės Žydų gatvės atkūrimo projektą“ (žr. Konkurso sąlygų priedus).

Svarbiausi paveldosaugos reikalavimai:

- 1.1. Vokiečių gatvė yra kelių kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijos dalis, įskaitant:
  - 1.1.1. Vilniaus senamiesčio teritoriją (u. k. 16073) (<https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-detail/77155A9E-D33A-47CD-A8B7-B15612F2EF91>).
- 1.2. parenkant sprendinius, būtina įvertinti jų poveikį minėtai teritorijai;
- 1.3. ant išlikusių buvusių Vokiečių gatvės pastatų pamatų ir rūšių sienų negalima sodinti medžių.

Esama būklė

Pagal konkurso 14 priedą (esamos būklės vertinimas)

Istorinė medžiaga:

- 1.1. Vokiečių gatvė istoriniuose Vilniaus miesto planuose;
- 1.2. Vokiečių gatvė istorinėse fotografijose ir piešiniuose;
- 1.3. Vokiečių gatvės pertvarkymo planai XX a.;
- 1.4. archeologiniai tyrimai;
- 1.5. saugomi kultūros paveldo objektai.

Esamos būklės vertinimas:

- 1.1. esama gatvės panorama;
- 1.2. esamos būklės brėžinys;
- 1.3. apželdinimo būklės vertinimas;
- 1.4. gatvės ir takų būklės vertinimas;
- 1.5. gatvės inventoriaus vertinimas;
- 1.6. apšvietimo sistemos vertinimas;
- 1.7. Vilniaus senamiesčio (nekilnojamosios kultūros vertybės unikalus kodas 16073, buvęs kodas UP1) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialusis planas – tvarkymo planas. Ištraukos;
  - 1.8. želdyno inventorizacija;
  - 1.9. esamų dangų fiksavimas;
  - 1.10. viešieji aptarimai.

Projektiniai sprendiniai:

Projekto vizija – dangų sprendiniais ir buvusius pastatus atspindinčiais skulptūriniais akcentais atkurti neišlikusį užstatymą, numatant galimybę dalinai eksponuoti ir pritaikyti buvusių pastatų rūsius, taip sukuriant ne tik reprezentatyvią Senamiesčio erdvę, bet ir suteikiant galimybę miesto bendruomenei įsivaizduoti dar palyginti neseniai, prieš 70 metų, buvusį užstatymą bei paskatinti diskusijas dėl galimybės ir būdų atkurti neišlikusį miesto audinį.

Po II-ojo pasaulinio karo nugriovus rytinėje Vokiečių gatvės pusėje buvusius pastatus, buvusių kvartalų gilumoje suformavus naują 4–5-ųjų aukštų užstatymą ir nutraukus istoriškai susiformavusias senamiesčio jungtis – Mėsinių ir Žydų (anksčiau – Sinagogos) gatves, susiformavo Vilniaus senamiesčiui nebūdinga erdvė – bulvaras su dviem gatvėmis ir pėsčiųjų zona tarp jų.

Atkuriant istorines dangas ir įrengiant neišlikusį užstatymą atspindinčius skulptūrinius akcentus, taip pat apšvietimo, želdynų, transporto organizavimo ir kitais sprendiniais atskleidžiamos vertingiausios erdvės, t. y. išlikęs istorinis XVII–XIX a. užstatymas, senoji Vokiečių gatvės dalis ir perspektyvos nuo Vilniaus gatvės pusės bei Rotušės aikštės. Nebesant čia stovėjusių pastatų, atsiveria nauji vaizdai, kurių nebūtų, jeigu šie pastatai čia tebestovėtų – Mėsinių ir Šv. Mikalojaus gatvių perspektyvos bei Liuteronų bažnyčios varpinės vaizdas iš naujesnės Vokiečių gatvės dalies.

Projekte aiškiai atskiriamos senosios ir naujesnės Vokiečių gatvės dalių erdvių struktūrų dalys. Šią ribą žymi neaukšta akmeninė sienelė. Senojoje dalyje atkuriamas ir papildoma istorinė erdvinė struktūra, o naujoji dalis pritaikoma transportui, švelninamas mastelis, želdynais formuojamas fonas senajai gatvės daliai.

Tiek senojoje, tiek naujesnėje gatvės dalyse restauruojamos senos dangos (istorinė Vokiečių gatvė), taip pat rekonstruojamos neišlikusios, šiuo metu dalinai atkurtos Mėsinių ir Žydų (anksčiau – Sinagogos) gatvių dangos. Įvertinus ir numatomą istorinės Žydų gatvės atkūrimą, buvusiai Sinagogos gatvei pasirinkta tokia pati, kaip dabartinė Šv. Mikalojaus ir Mėsinių gatvių danga, – akmenų grindinys, o jos susikirtimo su Vokiečių gatve danga – tokia pati, kaip buvusios Sinagogos gatvės danga. Siekiant užtikrinti istorinės dalies vientisumą, šaligatviams pasirinktos šviesaus granito plytelės (trinkelės), savo medžiagiškumu panašios į Didžiosios ir Aušros Vartų gatvių bei Rotušės aikštės dangas.

Senojoje Vokiečių gatvės dalyje numatoma pėsčiųjų zona su minimaliai įgilintais latakais lietaus vandeniui. Abiejose gatvės pusėse projektuojami neaukšti šviestuvai – tokie patys, kaip įrengti Aušros Vartų gatvėje. Neišlikęs užstatymas žymimas šviesiai pilko (balto) granito plytelėmis, neišlikusio užstatymo ribos – juodo bazalto dangos kontūru. Neišlikusį užstatymą atspindintys skulptūriniai akcentai numatomi erdvės formavimui svarbiausiose vietose – prie Rotušės aikštės ir prie Dominikonų gatvės. Šis skulptūrinis akcentas atspindi kadaise čia veikusį Europos viešbutį. Kiti skulptūriniai akcentai tolygiai išdėstomi buvusių

SUSITIKIME VOKIEČIŲ GATVĖJE LET'S MEET ON THE VOKIEČIŲ STREET

posesijų erdvėse. Šie skersai erdvės pagal posesijų ribas formuojami elementai kartu su vertikalaus želdinimo ir mažosios architektūros elementais, taip pat su esamais ir papildomai projektuojamais želdiniais bei lokaliu apšvietimu buvusio užstatymo vietoje formuoja interjerinę erdvę, kuri kartu yra atvira universaliam pritaikymui, įvairiems renginiams, mugėms, lauko kavinėms ir ramiam poilsiui.

Esama Barbaros Radvilaitės skulptūros vieta šiek tiek koreguojama, ją perkeliant prie Mėsinių gatvės. Dabartinis dekoratyvinis vandens telkinys, esantis buvusios Sinagogos gatvės trasoje, išmontuojamas. Numatomas saugus dekoratyvinis vandens telkinys integruojamas į projektuojamą grindinį šalia buvusios Sinagogos gatvės, prie svarbios Vokiečių ir buvusios Sinagogos gatvių sankirtos. Nors tiesiant šiluminę trasą gotikiniai pastatų rūšiai buvo dalinai sunaikinti, įvertinus su konkurso sąlygomis pateiktą archeologinę medžiagą ir atsižvelgiant į viešai prieinamą 1990–1991 m. tarp Rotušės ir Mėsinių gatvių atliktų archeologinių tyrinėjimų medžiagą, taip pat įvertinus pakankamai gerai išlikusius buvusių pastatų fragmentus, siūloma bent dalį arčiausiai Rotušės esančių istorinių rūšių restauruoti ir konservuoti bei pritaikyti visuomenės reikmėms. Projektuojamiems skulptūriniais akcentams, Barbaros Radvilaitės skulptūrai, buvusiems rūšiams, numatomiems vandens įrenginiams (fontanėliams), vidinėms erdvėms (pėsčiųjų ir kavinių zonai) apšviesti projektuojamas taškinis ir juostinis LED apšvietimas, integruotas į sienelę palei dviračių taką, taip pat grindinyje, vejose ir gėlynuose.

Neišlikusių pastatų kontūrų išskyrimas skirtingomis dangomis, neišlikusį užstatymą juos atspindintys skulptūriniai akcentai ir istorinio sluoksnio fragmentų atidengimas praplėstų vietos bendruomenės ir miesto svečių žinias apie istorinius klodus ir atvertų erdvę ateities sprendiniams.

Prie naujesnės Vokiečių gatvės dalies iškilę pastatai yra akivaizdžiai per aukšti, jie disonuoja su istoriniais pastatais, todėl naudojant želdinius ir išsaugant bei perkeliant esamus Vokiečių gatvės šviestuvus, formuojama senosios gatvės dalies kryptimi žemėjanti erdvė. Sovietmečio statiniai vizualiai sumažinami ir erdvė „suminkštinama“ sodinant išsines želdinių juostą palei pastatus.

Eismas nukreipiamas pagal kilpinio eismo reguliavimo schemą, kurioje automobilių eismui skiriama tik naujesnė rytinė Vokiečių gatvės dalis. Ši 6 metrų pločio dvipusio eismo gatvė šiaurinėje dalyje maždaug 1,5 metro atitraukiama nuo esamų pastatų. Taip suformuojamas platesnis šaligatvis ir erdvė numatomam apželdinimui. Projektuojama 2 metrų pločio juosta, į kurią iš Dominikonų gatvės perkeliama viešojo transporto stotelė, projektuojamos 3 (trys) požeminio buitinių atliekų konteinerių aikštelės, įrengiamos (arba čia perkeliamos) elektromobilių įkrovimo vietos, mažinamas automobilių stovėjimo vietų skaičius, numatomos automobilių stovėjimo vietos žmonėms su negalia. Projektuojamas dvipusis 2,5 metrų pločio dviračių takas, kuris įjungiamas į bendrą dviračių tinklą ir į numatomą (pagal kilpinio eismo schemą) dviračių tinklą, atitinkamai pritaikant esamas ir projektuojamas pėsčiųjų perėjas. Dviračių takas nuo automobilių parkavimo juostos atskiriamas 1,5 metrų pločio juosta, kurioje sodinami želdiniai, įrengiama kita transporto

SUSITIKIME VOKIEČIŲ GATVĖJE LET'S MEET ON THE VOKIEČIŲ STREET

infrastruktūra (parkomatai, elektromobilių įkrovimo stotelės), perkeliamos apšvietimo atramos.

Išsaugomi ir tvarkomi esami želdynai. Medžiai kertami pagal atliktą medžių vertinimą. Erdvėje tarp gatvių sodinami pavieniai medžiai, kurie su esamais želdiniais sudaro želdynų grupes. Sodinamos daugiametės ir vienmetės gėlės. Rytinėje naujesnės Vokiečių gatvės pusėje projektuojama vientisa aukštų medžių eilė. Ant buvusių pastatų pamatų medžiai nesodinami. Želdynai formuojami taip, kad būtų atidengti istoriniai pastatai ir „suminkštėtų“ sovietmečio pastatų kuriamas vaizdas.

Visi siūlomi augalai parinkti atsižvelgiant į senamiesčio kraštovaizdį. Augalai atsparūs aplinkos veiksniams, dekoratyvūs ir tinkami pagal esamas augimo sąlygas.

Sodinant medžius, jų vietos koreguojamos atsižvelgiant į atliekamų archeologinių tyrimų duomenis, tarp sienų buvusių posesijų ribas arba buvusių kiemo korpusų dalis, jeigu neišlikę rūsių perdenginiai. Parenkant medžių vietas ir rūšis, atsižvelgiama į šaknyno dydį.

Naujus želdinius galima suskirstyti į kelias grupes:

- 1) aukštus medžius, kuriais apjungiami esami saugomi medžiai;
- 2) žemesnius augalus (medžius ir krūmus), kuriuos naudojant formuojama erdvė;
- 3) vijoklinius augalus (lianas), skirtas vertikaliai apželdinimui;
- 4) daugiameses ir vienmeses gėles, kurios naudojamos kaip nedideli akcentai bendroje erdvėje.

Siūloma, atsižvelgiant į architektūrinius sprendinius, visoje teritorijoje įrengti stacionarius vazonus augalams. Visi želdiniai laistomi kapiliariniu būdu. Želdiniai ir jų rūšys (veislės) bus parenkami rengiant techninį projektą.

Erdvėje tarp gatvių gali veikti istoriniuose pastatuose įsikūrusių kavinių lauko kavinės arba savarankiškos kavinės; projekte numatomos preliminarios jų vietos ir dizaino sprendiniai.

Visi planuojamos teritorijos paviršiai projektuojami vadovaujantis universalus dizaino principais, užtikrinant viešosios infrastruktūros objektų prieinamumą visiems visuomenės nariams. Kietos dangos yra ilgaamžės, natūralaus akmens (akmenų grindinys, šviesaus granito plytelės (trinkelės), juodas bazaltas, akmeninė sienelė), skulptūriniai akcentai – iš balto gelžbetonio ir pan. Virš dalies eksponuojamų rūsių projektuojamas stiklo stogelis arba ant metalinio karkaso tvirtinama plokštuma. Šaltuoju sezonu rekomenduojama naudoti laikinuosius paviljonus iš aliuminio ir stiklo konstrukcijų.

Mažoji architektūra – suolai, šiukšliadėžės, dviračių stovai, informaciniai stendai – atspari vandalizmo išpuoliams ir pritaikyti Lietuvos klimatinėms sąlygoms.

Inžinerinė dalis

SUSITIKIME VOKIEČIŲ GATVĖJE LET'S MEET ON THE VOKIEČIŲ STREET

Vandentiekis. Inžineriniai vandentiekio tinklai projektuojami vadovaujantis 2020 m. sausio 16 d. UAB „Vilniaus vandenys“ patvirtintomis sąlygomis Nr. PS20-124, projektavimo užduotimi ir atitinkamais teisės aktais. Gali būti, kad šios sąlygos bus papildytos, jose numatant galimybę tiekti vandenį želdynų laistymui, dekoratyviniam vandens telkiniui ir lauko kavinėms ir (arba) paviljonams.

Buitinės nuotekos. Inžineriniai buitinių nuotekų tinklai projektuojami vadovaujantis 2020 m. sausio 16 d. UAB „Vilniaus vandenys“ patvirtintomis sąlygomis Nr. PS20-124, projektavimo užduotimi ir atitinkamais teisės aktais. Gali būti, kad šios sąlygos bus papildytos, jose numatant galimybę prie nuotekų tinklo prijungti lauko kavinių ir (arba) paviljonų nuotekų įrenginius.

Lietaus nuotekos. Inžineriniai lietaus nuotekų tinklai projektuojami remiantis 2020 m. sausio 15 d. UAB „Grinda“ patvirtintomis sąlygomis Nr. 20/014, projektavimo užduotimi ir atitinkamais teisės aktais.

Ryšiai. Inžineriniai telekomunikacijų tinklai projektuojami vadovaujantis 2020 m. sausio 16 d. AB „Telia Lietuva“ patvirtintomis sąlygomis Nr. 1-I-0019/20, projektavimo užduotimi ir atitinkamais teisės aktais.

Gatvių apšvietimas. Inžineriniai apšvietimo tinklai projektuojami vadovaujantis 2020 m. sausio 23 d. UAB „Vilniaus apšvietimas“ patvirtintomis sąlygomis Nr. 8-20, projektavimo užduotimi ir atitinkamais teisės aktais. Gali būti, kad šios sąlygos bus papildytos, jose numatant papildomą esamų šviestuvų perkėlimą ir naujų šviestuvų projektavimą.

Šilumos tinklai. Tiekėjas šilumos tinklo neprojektuoja, tačiau įvertina būsimą šilumos tinklų rekonstrukciją pagal 2020 m. sausio 24 d. AB „Vilniaus šilumos tinklai“ patvirtintas technines sąlygas Nr. 20013. Rekonstrukcijos projektą numatoma pradėti rengti 2020 m. birželio mėn. Jeigu nedideliame ruože būtų atidengiama dalis rūsių ir dėl to reikėtų perkelti šilumos tinklo atkarpa, bus užsakomos atitinkamos naujos sąlygos ir rengiamas to ruožo perkėlimo projektas.

Dujotiekis. Inžinerinis dujotiekio tinklas, jo dalies rekonstrukcija ir (arba) jo apsauginės konstrukcijos bus projektuojamas tik atsiradus tokiai būtinybei. Tokiu atveju bus užsakomos atitinkamos sąlygos.

Projekto rengimas.

Projektas ir jo sudedamosios dalys bus rengiami pagal konkurso sąlygas ir projekto rengimo metu galiosiančio teisinio reguliavimo nuostatus ir reikalavimus.